

Мониторинг и подобрување на капацитетот на институциите во справување со организиран криминал и корупција
Monitorimi dhe përmirësimi i kapaciteteve të institucioneve në ballafaqim me krimin e organizuar dhe korrupsionin
Monitoring and improvement of the institutions capacity's fighting organized crime and corruption

This project is funded by the European Union

МОНИТОРИНГ БРИФ

На судски постапки поврзани со
организиран криминал и корупција

Издавач:

Коалиција „Сите за правично судење“

Автор:

Проф. д-р Гордан Калаџиџев

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Асоцијацијата за Демократски Иницијативи и Коалицијата Сите за правично судење и истата не ги одразува ставовите на Европската унија

Достапно единствено како електронско издание

АКТУЕЛНИ СУДСКИ ПОСТАПКИ

Постапките се следени во месец јуни, 2020 година кои се водат пред Основниот кривичен суд во Скопје.

ПРЕДМЕТИ НА ЈАВНОТО ОБВИНТЕЛСТВО ЗА ГОНЕЊЕ НА ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ И КОРУПЦИЈА

КОК-45/20

На ден 02.06.2020 година, на рочиштето за главна расправа беа дадени воведни говори од страна на странките во постапката. Обвинетиот се произнесе по однос на вина и истиот беше поучен за своите права во постапката. Дополнително, судот го задолжи јавниот обвинител да прибави официјално известување од МВР, со кое ќе се потврди дека лицата кои се предложени како сведоци, и за кои е предложено да се прочитаат нивните искази дадени во претходна постапка, не се наоѓаат на територија на Северна Македонија.

На ден 23.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради отсуство на обвинетиот. Истиот не е спроведен од притвор, поради тоа што се наоѓа во самоизолација а заради тоа што истиот бил во контакт со лице заразено со КОВИД-19 вирус. Дополнително, иако јавниот обвинител не беше присутен на рочиштето, истиот на записник е нотирен како присутен од причина што бил известен по телефон од страна на судот. Ваквото „солидарно“ постапување остава лош впечаток како потврда за традиционалната блискост помеѓу судиите и обвинителите.

КОК-81/19

На ден 02.06.2020 година, судот донесе и јавно ја изрече пресудата со која што обвинетиот го огласи за виновен и го казни на ефективна казна затвор во времетраење од 4 години и 6 месеци. Претседателот на судечки совет, воопшто не се осврна на кривичното дело за кое обвинетиот се осудува на казна затвор, ниту пак истакна од што се раководел при донесување на таква одлука. Имено, претседателот на советот единствено истакна дека пресудата ќе биде изработена во најкраток можен рок и истата ќе биде доставена до странките, по што истите имаат право да изјават правен лек- жалба.

КОК-101/19

На ден 02.06.2020 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка со испитување на еден сведок, предложен од страна на одбраната. Сведокот беше испитан само директно, а негово вкрстено испитување не беше спроведено од страна на јавниот обвинител, односно таа можност не беше искористена. Во текот на испитувањето, јавниот обвинител приговараше за начинот на кој се поставуваат прашањата, а сите приговори беа нотирани на записник.

КОК-39/20

На ден 01.06.2020 година, на рочиштето за главна расправа беа дадени воведни говори од страна на обвинетите како и нивните бранители. Дополнително, постапката продолжи во фаза на доказна постапка со изведување на материјални докази предложени од страна на застапникот на обвинението. Во текот на изведувањето на материјални докази, одбраната истакна приговор по однос на начинот на кој се изведуваат истите, и наведе дека бараат да истите се изведуваат на друг начин, односно со презентирање на нивната содржина а не како досега само со читање на насловот од секој доказ. Судот го прифати ваквиот предлог и го задолжи јавниот обвинител на наредно рочиште да обезбеди технички уред за визуелно презентирање на сите докази кои што останале неизведени, а доколку има потреба и тоа го побара одбраната и на сите останати.

На ден 12.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи. Причината за одлагање е непозната, но отсутни беа сите странки во постапката, а судницата во која беше предвидено да се одржи рочиштето беше заклучена.

КОК-817/11

На ден 17.06.2020 година, на рочиштето за главен претрес, странките приговараа по однос на докази за кои одбраната бара да бидат доставени од страна на полномошникот на оштетениот. Рочиштето се одложи со цел да судот донесе одлука по однос на доставените приговори.

КОК-2/20 – под кодно име „Организатори на 27ми април“

На ден 02.06.2020 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка со испитување на еден сведок, предложен од страна на јавниот обвинител. Одбраната не ја искористи својата можност вкрстено да го испита сведокот, а во текот на неговото испитување не беа истакнати приговори по однос на начинот на кој се поставуваат прашањата.

На ден 09.06.2020 година, во фаза на доказна постапка беше испитан еден сведок, повикан од обвинителството. Сведокот беше испитан директно од јавниот обвинител како и вкрстено од страна на одбраната. Дополнително, судот го искористи своето право согласно чл. 383 ст. 5 од ЗКП, да самиот поставува прашања кон сведокот, со цел разјаснување на претходно дадени одговори. Во текот на испитувањето, беа истакнати повеќе приговори, при што сите беа нотирани на записник од страна на судот.

На ден 30.06.2020 година, во фаза на доказна постапка беа изведени материјални докази предложени од страна на јавниот обвинител. Текот на постапката се снима аудио-видео, а се води и записник од страна на записничар преку директно внесување. Во текот на постапката, одбраната реагираше поради тоа што дел од материјалните докази кои ги презентираше обвинителството, а биле доставени и до нив на мемориски (т.н. УСБ) стик, не можеле да ги отворат на компјутер и поради тоа не биле запознаени со содржината на истите. Исто така реагираа и поради тоа што се изведуваат само копии наместо оригинали од доказите, од причина што истите се наоѓаат во списите од друг предмет КОК-40/18, а согласно одредбите во ЗКП, доказите треба да бидат во оригинал. Судот го одби ваквиот приговор со образложение дека истиот претходно направил увид во оригиналите.

КОК-116/19 – под кодно име „Рекет“

На ден 01.06.2020 година, на рочиштето за главна расправа завршни зборови беа дадени од страна на првообвинетиот и неговиот бранител. Текот на постапката се снима аудио-видео, а за води и записник преку директно внесување од страна на записничар.

На ден 02.06.2020 година, на рочиштето за главна расправа беа дадени завршни зборови од страна на второ-обвинетата и нејзините бранители.

На ден 18.06.2020 година, судот донесе и јавно ја објави пресудата при што обвинетите ги огласи за виновни и им изрече ефективна казна затвор, при што за првообвинетиот во времетраење од 9 години а за второ-обвинетата во времетраење од 7 години. Дополнително, беше изречена и мерка конфискација на имот и за двете лица, а по барање на јавниот обвинител судот донесе решение со кое што на првообвинетиот му ја продолжи мерката притвор, а на второ-обвинетата мерката куќен притвор.

ПРЕДМЕТИ НА СПЕЦИЈАЛНО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО

К-1413/19 – под кодно име „Талир 2“

На ден 16.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради непотполн судечки совет, односно отсуство на судија поротник. Текот на расправата се снима (аудио-видео) а паралелно со тоа се води и записник од страна на записничар преку директно внесување.

КОК-3/19 – под кодно име „Талир“

На ден 10.06.2020 година рочиштето за главна расправа се одложи. Причина за одлагање е отсуство на дел од бранители на обвинетите, при што еден дел од нив биле неуредно повикани а друг дел од претходно го известиле судот дека заради присуство на седница пред Апелационен суд, ќе бидат спречени да присуствуваат на закажаното рочиште за главна расправа. Претседателот на судечкиот совет истакна дека, со оглед на тоа дека не се исполнети законски претпоставки за одржување на рочиштето, истиот не издал наредба за спровод на еден од обвинетите.

На ден 26.06.2020 година рочиштето за главна расправа се одложи поради отсуство на тројца сведоци предложени од страна на застапникот на обвинението. Причината за нивното отсуство е заради неуредна достава на покана. Текот на расправата се снима аудио-видео, а паралелно со тоа се води и записник од страна на записничар преку директно внесување.

КОК-7/18 – под кодно име „Титаник“

На ден 03.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи. Причина за одлагање е отсуство на еден од обвинетите во постапката. Текот на постапката се снима аудио-видео, а паралелно се води и записник од страна на записничар со директно внесување.

На ден 18.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи. Причина за одлагање е отсуство на еден од бранителите, кој до судот има доставено писмен поднесок со кој го известува дека е

спречен да присуствува на закажаното рочиште за главна расправа, а поради тоа што користи мерки на Владата за заштита од КОВИД-19 вирусот. Во текот на рочиштето, претседателот на судечки совет ги опомена странките во постапката на записник и наведе дека повеќе нема да толерира и да одлага рочишта заради отсуство на бранител, како и дека доколку во иднина самите обвинети не ангажираат свои заменици бранители, судот ќе им определи бранители по службена должност.

На ден 29.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради отсуство на еден од обвинетите кој што се наоѓа во самоизолација а поради тоа што претходно бил во контакт со лице заразено од КОВИД-19 вирусот.

КОК-30/20 – под кодно име „Шпански скали“

На ден 08.06.2020 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка со изведување на материјални докази предложени од страна на јавниот обвинител. Материјалните докази се изведуваа на начин што со помош на уред за визуелно прикажување, накратко се изнесуваше нивната содржина. Текот на постапката се снима аудио-видео, а паралелно се води и записник од страна на записничар.

КОК-57/17 – под кодно име „Топлик“

На ден 17.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи со цел да одлучи по однос на доставени писмени поднесоци од страна на одбрната а во врска со барања за обезбедување на докази, кои се уште не се доставени од страна на обвинителството, иако и претходно со писмен поднесок доставен до јавното обвинителство истите се побарани.

КОК-64/17 – под кодно име „Тендери“

На ден 22.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи. Причина за одлагање е промена на начинот на кој што ќе се изведуваат доказите, предложени од страна на јавниот обвинител. Текот на расправата се снима аудио-видео, а паралелно се води и записник од страна на записничар преку директно внесување.

К-1959/17 – под кодно име „Тортура“

На ден 17.06.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи. Причина за одлагањето е отсуство на бранител кој ги користи мерките на Владата за заштита од КОВИД-19 вирусот. Обвинетите чии што бранител беше отсутен на прашање на судот дали се согласуваат да се продолжи со рочиштето и да им се обезбеди соодветна замена, истите станаа и изјавија дека не сакаат, односно дека сакаат да нивниот бранител биде присутен.

СУМАРЕН КОМЕНТАР

Во текот на мониторираниот период може да заклучиме дека набљудуваните рочишта поминале во знакот на одлагањето. Притоа, должни сме да истакнеме дека поголем дел од рочиштата се одложени и поради пандемијата со вирусот COVID-19, што се поставува како реална пречка во ефикасното водење на судските рочишта особено во случаите кога се обвинети повеќе лица, или има обемна доказна постапка. Токму поради овие причини евидентни се и напорите на странките за промена на редоследот на изведување на доказите, а со тоа можеби и на промена на теоријата на случајот, а се со цел одржување и спроведување на рочиштата.

Интересен податок е фактот што судот во еден случај, во услови на одлагање поради неприсуство на обвинетиот кој бил во самоизолација, на записник одлучил, на некој начин да го заштити овластениот тужител, кој исто така не бил присутен на рочиштето, а го водел како присутен. Ваквата постапка на судот се базирала на фактот дека за одлагањето на рочиштето самиот суд го известил јавниот обвинител пред започнување на истото, а на записник било нотирано дека јавниот обвинител бил присутен, иако *de facto* бил отсутен. Оваа практика се чини како да е навистина бенигна и безопасна, но во суштина на некој начин се оддава впечатокот на фаворизирање на странките, а со тоа и на непотребно нарушување на перцепцијата за судот како непристрасен орган, кој има подеднаков третман кон двете странки во кривичната постапка. И покрај фактот дека во услови на пандемија взаемната колегијалност помеѓу судот од една страна и јавните обвинители и бранителите од друга страна е за поздравување, сметаме дека ваквата постапка на судот би требало да се ограничи, или барем соодветно да се образложи во записникот, преку нотирање дека јавниот обвинител бил отсутен, но оправдано поради фактот дека судот претходно го известиле дека не постојат услови за одржување на главната расправа. На овој начин и би се зголемила перцепцијата за судот како независен арбитар во кривично-правниот спор, кој има подеднаков третман на двете странки во постапката.

Во однос на одржаните рочишта повторно е забележана практиката судот да поставува прашања за разјаснување во смисла на членот 383 ст. 5 од ЗКП, што понатаму преминува во целосно ново испитување на сведокот. Сметаме дека оваа практика на судот е нужно да се искорени, особено имајќи го предвид случајот кога на набљудуваното рочиште по директното испитување на сведокот, странката се впуштила кон вкрстено испитување на сведокот, па потоа судот продолжи да ги испитува овој сведок. Сметаме дека во овој случај кога постојат повеќе сообвинети и поголем број на докази, непримерно е судот да се вмешува во испитувањето на сведоците, а посебно во случаите кога странките ги искористиле своите права да постават и директни и вкрстени прашања. Во таа насока, сметаме дека судот би требало ова негово право да употреби само во случаи на определени нејаснотии на исказот на сведокот, а не и да се јавува како застапник на странките во услови на неефикасна одбрана или неефикасен прогон. Дотолку повеќе, што согласно одредбите на ЗКП, странките имаат право и повторно да го испрашаат истиот сведок со цел да дообјасни определени аспекти што произлегле од прашањата во директното, а особено во вкрстеното испитувани. Во спротивно, судот во би можел и да го примени и начелото *in dubio pro reo*, со што и практично би ја санкционирал неподготвеноста на странките да ги изведат доказите.

Интерен момент е забележан во однос на приговорите на начинот на изведување на материјалните докази од страна на овластениот тужител, кој и покрај фактот дека при поднесен приговор на бранителот, судот го прифатил приговорот и го задолжил јавниот обвинител да го применува ЗКП при изведувањето на овие докази, сепак продолжил со изведувањето на доказите, а го задолжил јавниот

обвинител од следното рочиште да се придржува до начинот уреден во ЗКП. Сметаме дека во овој случај судот би требало да го одложи рочиштето и на следното рочиште материјалните докази да бидат изведени согласно ЗКП.

Во поглед на приговорите на странките во однос на автентичноста на доказите, сметаме дека во набљудуваниот случај судот постапил правилно, посебно имајќи го предвид фактот дека истите докази се присутни, но во друг предмет, а во конкретниот предмет се содржани фотокопии од истите докази. Дотолку повеќе оригиналните докази им биле доставени на увид на странките, па сходно на ова приговорите на странките во однос на автентичноста на доказите во конкретниот случај би можела да се толкува единствено во насока на одолговлекување на кривичната постапка.

За пофалба е и фактот дека не се забележани некои отстапки во поглед на нотирањето на исказите на сведоците во записник, како и улогата на судот во поглед на третманот на приговорите поднесени од странките.